

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

7/47508 GK 2

Sayı : E-69602026-610-00068756281 - 70402414
Konu : Soru Önergesi (7/47508)

27.12.2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 30.06.2021 tarihli ve 43452547-120.07-E.0835016 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde yer alan, Eskişehir Milletvekili Sayın Dr. Arslan KABUKCUOĞLU tarafından verilen 7/47508 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Mehmet MUŞ
Bakan

Ek : Soru Önergesi Cevabı (5 sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 48C39A37-7CC0-4CD5-8496-9DA57AEBEFCC

<https://www.turkiye.gov.tr/ticaret-bakanligi-ebys>

Adres: Üniversiteler Mah. Dumlupınar Cad. No.151 Çankaya/ANKARA

Bilgi İçin: Soru Önergeleri Birimi

Faks No: (0312) 449 13 41

Telefon No: (0312) 449 1338

e-Posta: stratejisoruonergeleri@ticaret.gov.tr

İnternet Adresi: www.ticaret.gov.tr

KEP Adresi: stratejigelistirmebakanligi@gtb.hs01.kep.tr

T.C.

TİCARET BAKANLIĞI

Eskişehir Milletvekili Sayın Dr. Arslan KABUKCUOĞLU'na ait 7/47508 Sayılı Yazılı Soru Önergelerine İlişkin Cevaplar:

Bakanlığımız görev ve yetki alanına giren hususlar itibarıyla önergenize ilişkin cevaplarımıza aşağıda yer verilmiştir:

1-4) Avrupa İklim Yasası ile yasalaşan hedeflere ulaşmak amacıyla Avrupa Komisyonu tarafından 14 Temmuz 2021 tarihinde bir dizi yasal düzenleme içeren "Fit for 55" yeşil paket taslağı sunulmuştur.

Bu düzenlemeler arasında, özellikle ihracatçılarımız tarafından yakından takip edilen Sınırdaki Karbon Düzenleme (SKD) mekanizması kapsamında Avrupa Birliği (AB), öngörülen politika değişikliklerinin Avrupa sanayi üzerinde yaratacağı maliyet karşısında Avrupa'nın rekabetçiliğinin korunabilmesi ve üretimin emisyon azaltım hedefi AB'den az olan ülkelere kaymasının (karbon kaçığının) önlenmesini hedeflemektedir.

Temel amacı, seçili sektörler için ithalat fiyatının, eşyanın karbon içeriği dikkate alınarak belirlenmesi olan SKD mekanizmasına ilişkin teklif kapsamında, Komisyon tarafından uygulamanın 1 Ocak 2023 tarihi itibarıyla 3 yıllık mali yükümlülük getirmeyen bir geçiş dönemi ile başlatılması önerilmiştir. Yayımlanan taslak ile SKD mekanizmasının tasarımı, sektörel kapsamı ile uygulama usul ve esasları açıklanmıştır.

Bu kapsamda, mevzuat taslağında, SKD mekanizmasının AB Emisyon Ticaret Sistemine (ETS) paralel bir sistem olacak şekilde kurgulandığı; SKD mekanizmasına tabi olan seçili sektörlerin ise demir-çelik, çimento, alüminyum, elektrik ve gübre olarak belirlendiği görülmektedir.

Bununla birlikte, bir üçüncü ülkenin AB'nin ETS'sine tamamen entegre olması veya herhangi bir üçüncü ülke ile AB arasında emisyon ticaret sistemlerini bağlayan bir anlaşma imzalanması durumunda ilgili ülkelerin düzenlemeden istisna tutulabilmesi imkanının getirilmesi; ayrıca, AB'nin üçüncü ülkeler ile, karbon fiyatlandırma mekanizmalarının dikkate alınmasını sağlayacak anlaşmalar yapma olanaklarının da araştırılmasının hedeflendiği anlaşılmaktadır.

Komisyonun düzenlemesine ilişkin olarak açıklanan taslakta sınırdaki karbon düzenleme mekanizmasının öncelikli olarak uygulanması öngörülen sektörlerde 2020 yılında AB-27'ye toplam ihracatımız 4,8 milyar dolar olup dünyaya 14,9 milyar dolar olan ihracatımızın %32,2'sini oluşturmaktadır.

Söz konusu taslakta ayrıca, karbon fiyatının AB'de ETS tahsisatlarına ilişkin tüm açık arttırmaların kapanış fiyatlarının ortalamasını dikkate alarak haftalık olarak belirleneceği, diğer taraftan AB'deki ücretsiz tahsisatların ithalatçıya karbon maliyetinde indirim sağlayacağı görülmektedir.

Bu aşamada, sadece üretim esnasında açığa çıkan sera gazı emisyonunun (Kapsam 1) düzenlemede belirtilen metodoloji uyarınca hesaplanacak emisyon miktarı kapsamına dahil edildiği, kullanılan elektrikten kaynaklı sera gazı emisyonlarının ise kapsama dahil edilmesine yönelik çalışmalar yürütüleceği görülmektedir.

AB önlemin kapsamının belirlenmesine yönelik olarak tüm paydaşlarla istişare süreçleri yürütmüştür. Bu çerçevede, 4 Mart 2020 - 1 Nisan 2020 tarihleri arasında bir "geri bildirim

süreci” yürütülmüş olup akabinde de 22 Temmuz 2020 tarihi itibarıyla 3 aylık bir kamu danışma süreci başlatılmıştır.

Söz konusu süreçler kapsamında, SKD mekanizmasına ilişkin olarak Ülkemizin Gümrük Birliği (GB) ve uluslararası anlaşmalardan kaynaklanan haklarının korunması amacıyla hazırlanan ülke görüşlerimiz Nisan 2020 ve Mart 2021’de Avrupa Komisyonu’na iletilmiştir.

Ülke görüşlerimiz, AB’nin Ülkemizle arasındaki GB’ye ilişkin 1/95 sayılı Karar, tarım ürünleri ticaretine ilişkin 1/98 sayılı Karar, Avrupa Kömür Çelik Topluluğu (AKÇT STA)’ndan doğan karşılıklı yükümlülüklerimiz ve Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) ile Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) kapsamındaki uluslararası yükümlülüklerimizle; düzenlemenin metodolojisi ve finansmana ilişkin hususlar olmak üzere üç temel üzerine kurgulanmıştır. Bu çerçevede,

- AB’nin ülkemiz ile arasındaki ikili ve uluslararası anlaşmalar kapsamındaki yükümlülükleri çerçevesinde, söz konusu düzenlemenin başta GB ve AKÇT STA’sı hükümleri olmak üzere DTÖ kuralları ile BMİDÇS’nin “ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ve göreceli kabiliyetler” ilkesine uyumluluğu konusundaki endişelerimiz ve gerekli danışmaların yürütülmesi ihtiyacı,
- Metodolojiye ilişkin hususlar çerçevesinde, her ne kadar görüşümüz önlemin uygulanmamasından yana olsa da, uygulanması halinde ülkelerin farklı kapasiteleri ile emisyonları azaltmaya yönelik farklı politika, vergi ve yenilenebilir enerji yatırımları gibi farklı düzenlemelerinin dikkate alınması; daha iyi durumdaki ihracatçıya bunu ortaya koyması halinde muafiyet imkânı tanınması; ancak uygulama ve belgelendirme gereklerinin adil, şeffaf olması ve maliyetli ve karmaşık olmaması gerektiği,
- Finansmana ilişkin olarak, aynı finansman imkânlarına sahip olmadan Ülkemizin bu tür bir önleme tabi tutulmasının rekabet koşullarına ciddi şekilde zarar vereceği; Ülkemizin AB’nin bu bağlamda oluşturduğu finansman mekanizmalarına erişiminin sağlanması; AB’nin bu şekilde elde edeceği gelirlerin AB’de değil ilgili ülkelerdeki yeşil yatırımlar için tahsisi hususları üzerinde durulmuştur.

Önümüzdeki dönemde bu konuda AB ile kapsamlı istişareler yürütülmesi, Ülkemizce AB ile sağlanan yakın ticari ve ekonomik entegrasyon dikkate alınarak işbirliği olanaklarının araştırılması bakımından önceliklidir. Bu çerçevede, ülke görüşlerimizde yer alan hususları detaylı olarak ele almak üzere 2021 yılı Nisan ayında Avrupa Komisyonu ile ilk istişare toplantısı da gerçekleştirilmiş bulunmaktadır. Konuya ilişkin olarak AB ile GB kapsamında daha yakın bir işbirliği tesis edilmesi ihtiyacı teknik görüşmelerin yanı sıra, en üst düzeyde de muhataplarımıza aktarılmaktadır. Diğer taraftan, Avrupa Komisyonu tarafından SKD mekanizması taslağının açıklanmasının ardından AB ile teknik istişareler yürütülmesine ilişkin girişimlerimiz başlatılmıştır.

AB tarafından 11 Aralık 2019 tarihinde açıklanan Avrupa Yeşil Mutabakatının, ulaştırma, sanayi, enerji, tarım vb. politikaları itibarıyla getirmesi muhtemel kapsamlı değişiklikleri vakitlice ele almak ve atılabilecek adımları belirlemek üzere Bakanlığımız koordinasyonunda ve ilgili kamu kurumlarının katılımıyla 4 Şubat 2020 tarihinde bir çalışma grubu kurulmuştur.

Çalışma grubunda, Bakan Yardımcıları nezdinde ve ilgili tüm kurumlarımızın katılımı ile teknik düzeyde toplantılar gerçekleştirilmiş ve çalışmalara, özel sektörden çatı kuruluşlarının ve STK’ların her aşamada katılımları, görüş ve katkıları ile yön verilmiştir.

Bu kapsamda, çalışma grubu üyesi kurumların ve sektör çatı kuruluşlarının katılımıyla gerçekleştirilen genel nitelikli toplantıların yanı sıra, sektör toplantıları çerçevesinde, enerji

yoğun sektörler (çelik, alüminyum, çimento, cam ve seramik), kaynak yoğun sektörler (plastik, kimya, inşaat malzemeleri ile beyaz eşya ve otomotiv), bu sektörler arasındaki tekstil ve konfeksiyon sektörü, ayrıca ulaştırma sektörü ve tarım sektörü ile ayrı ayrı istişareler gerçekleştirilmiştir. Bunun yanı sıra, Bakanlığımızca birçok sektör çatı kuruluşu ile de istişare toplantıları ya da bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, bu toplantıların çıktılarını tüm ilgili Bakanlıklarımızla ele almak üzere düzenli olarak Bakan Yardımcıları düzeyinde toplantılar gerçekleştirilmiştir.

Bu şekilde, AB'nin açıkladığı hedef ve politika değişiklikleri sektörler itibarıyla kamu ve özel sektör ile etraflıca ele alınmış ve çalışmalar neticesinde oluşturulan mutabakat sonucu Ülkemizin Avrupa Yeşil Mutabakatına adaptasyonunu sağlayacak bir yol haritasını ortaya çıkarmayı hedefleyen bir eylem planı oluşturulması için çalışma başlatılmıştır.

Yapılan çalışmalar neticesinde, Ülkemizin, uluslararası ticaret düzeninde son yıllarda ivme kazanan iklim değişikliği ile mücadele politikalarına adaptasyonunu sağlamayı hedefleyen ve ihracatta rekabetçiliğimizi güçlendirecek bir yol haritası niteliğinde olan "Yeşil Mutabakat Eylem Planı"na ilişkin 2021/15 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi, 16 Temmuz 2021 tarihli Resmi Gazete'de yayımlandı. Söz konusu Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile çalışma grubumuz da "Yeşil Mutabakat Çalışma Grubu" adıyla resmi olarak tesis edilmiştir.

Bununla birlikte, Bakanlığımız koordinasyonunda ve ilgili kurumlarımızın katılımı ile hazırlanan Yeşil Mutabakat Eylem Planının "Sınırdaki Karbon Düzenlemesi" ve "Diplomasi" başlıkları altında da, Bakanlığımızın yanı sıra Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı koordinasyonunda çalışmalar yürütülmesi hedeflenmektedir.

Diğer taraftan, öncelikli ihracat pazarımız olan AB tarafında yaşanan bu gelişmeler yakından takip edilerek ticarete sürdürülebilirliğimizin sağlanması için Bakanlığımız tarafından koordine edilen Yeşil Mutabakat Çalışma Grubu faaliyetlerine ilave olarak, AB nezdinde de çalışmalar yürütülmektedir.

Öte yandan, AB tarafından sanayi, ulaştırma, tarım vb. politikaları kapsamında yapılan kapsamlı teknik mevzuat değişiklikleri, GB çerçevesinde malların serbest dolaşımının sektöre ugramaması adına yakından takip edilmekte olup Bakanlığımız koordinasyonunda ilgili tüm Bakanlıkların katılımı ile kurulan çalışma grubu bünyesinde faaliyetler yürütülmektedir.

Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın akabinde açıklanmış olan Sanayi Stratejisi ve Döngüsel Ekonomi Eylem Planı'nın yanı sıra ilerleyen dönemde açıklanması beklenen sektörel stratejiler doğrultusunda AB'nin önümüzdeki yıllarda kapsamlı mevzuat değişikliklerini hayata geçirmesi beklenmektedir. Söz konusu mevzuat değişiklikleri ile AB, daha yeşil, daha döngüsel ve daha dijital bir AB sanayii hedefine ulaşmayı öngörmektedir.

Döngüsel Ekonomi Eylem Planı kapsamında hayata geçirilecek sürdürülebilir ürün inisiyatifi politikaları kapsamında, tekstil, elektronik ürünler, bataryalar, plastik, ambalaj, gıda, yapı malzemeleri ve mobilya sektörleri başta olmak üzere AB piyasasına arz edilecek ürünlerin tasarımı yoluyla çevresel ayak izinin azaltılması ve döngüsellüğün geliştirilmesi hedeflenmektedir. Konuya ilişkin, mevzuat taslaklarının Avrupa Komisyonu tarafından 2021 IV. çeyreği itibarıyla açıklanmaya başlanması hedeflenmektedir.

AB tarafından ürünlere yönelik olarak getirilmesi hedeflenen bu yeni kriterler, sadece AB'ye ihracatımızda karşılanması gereken standartlar olarak değil, GB' de malların serbest dolaşımına imkân veren teknik mevzuat uyumumuz kapsamında da karşımıza çıkması beklenmektedir.

Bu hususlar ışığında, Eylem Planı kapsamında gerçekleştirilecek uyumlaştırma çalışmalarına yer verilmiş olup, ayrıca, AB'de hazırlıkları başlatılan mevzuatlara ilişkin olası

işbirliklerinin ele alınması amacıyla Avrupa Komisyonu ile bir toplantı gerçekleştirilmesine yönelik hazırlıklar sürdürülmektedir.

Bakanlığımız koordinasyonunda ve ilgili tüm Kurum ve Bakanlıkların katılımı ile hazırlanan Yeşil Mutabakat Eylem Planı, Türkiye'nin başta Avrupa Yeşil Mutabakatı ile öngörülen kapsamlı değişikliklere, Türkiye-AB GB kapsamında sağlanan bütünleşmeyi koruyacak ve daha da ileriye taşıyacak şekilde uyum sağlamasını temin etmeye yönelik hedef ve eylemleri içeren bir kapsamlı yol haritası olarak tasarlanmıştır.

Söz konusu Eylem Planının hayata geçirilmesi ve uygulanması ile amaçlanan asıl hedef ise, ülkemizde bu alanda yürütülen çalışmalara ilaveten, Avrupa Yeşil Mutabakatı ile AB politikalarında öngörülen kapsamlı değişikliklerin yanı sıra, uluslararası ekonomi ve ticarete meydana gelen dönüşüm karşısında, ülkemiz kalkınma hedefleriyle de uyumlu bir şekilde sürdürülebilir, kaynak-etkin ve yeşil bir ekonomiye geçişe katkı sağlayabilmektir.

Bu bakımdan, iklim değişikliği alanında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanacak 2023-2030 İklim Değişikliği Eylem Planı ve 2050 İklim Değişikliği Stratejisi ülkemizin kısa-orta ve uzun vadede yeşil dönüşümü bakımından önem teşkil edecek olup, diğer taraftan, konunun Türkiye'nin düşük karbonlu kalkınma senaryolarının geliştirilmesi bakımından değerlendirilmesine ilişkin çalışmalar Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı koordinasyonunda yürütülmektedir.

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı koordinasyonunda 2021-2022 yılları arasında Dünya Bankası işbirliğiyle yürütülmesi planlanan "Türkiye'de Yeşil Büyüme ve Sürdürülebilir Toparlanma Danışmanlık ve Kapasite Geliştirme İşbirliği Programı" başlıklı proje kapsamında, 2030 ve 2050 yılları için Türkiye'nin düşük karbonlu kalkınma senaryolarının geliştirilmesi, analizi, ilgili politika ve eylemlerin ortaya konması ve yatırım ihtiyacının belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Proje kapsamında alternatif kalkınma senaryolarına göre kısa, orta (2030) ve uzun vadeli (2050) politikaların değerlendirilerek, söz konusu politikaların sağladığı faydaların, taşıdığı risklerin (istihdam, işgücü verimliliği, GSYH ve emisyonlar üzerindeki etkileri gibi) ve doğuracağı yatırım ihtiyacının ortaya konulması ile uzun dönemli projeksiyonların yapılması konusunda kurumsal kapasitenin geliştirilmesi planlanmıştır. Proje ile ayrıca Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında uygulanacak olan sınırda karbon düzenlemesinin ekonomi ve sektörler üzerindeki etkileri değerlendirilecektir.

Bu kapsamda, Avrupa Yeşil Mutabakatının ve sınırda karbon düzenlemesinin Ülkemiz ihracatı ve istihdamı üzerindeki etkilerinin modellenmesi ile aynı zamanda emisyonların azaltılmasına yönelik politika reformlarının hayata geçirilmesi ile risklerin nasıl bertaraf edilebileceği ve fırsatların nasıl geliştirilebileceği hususlarının da ortaya konması planlanmaktadır. Söz konusu çalışma kapsamında Dünya Bankası ile yakın bir işbirliği tesis edilmiş olup bahse konu çalışmanın bu yıl içerisinde tamamlanması öngörülmektedir.

Öte yandan, Ekonomi Reform Paketi'nde de cari açıkla mücadele edilmesi doğrultusunda hayata geçirilecek dört hedeften birinin "Sanayide Yeşil Dönüşümün Desteklenmesi" olması da ülkemizde yeşil dönüşümün en üst seviyeden desteklenmekte olduğunun göstergesidir. Nitekim, söz konusu Pakette sanayide yeşil dönüşümün desteklenmesi hedefi altında yer alan eylemler bir yılı aşkın süredir faaliyetlerine devam eden Avrupa Yeşil Mutabakatı Çalışma Grubu'nda da ele alınan yeşil organize sanayi bölgelerinin hayata geçirilmesi, ulusal bir döngüsel ekonomi eylem planı hazırlanması, yeşil üretim için gerekli teknolojinin geliştirilmesi, yeşil finansmanın geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması ve akıllı ve sürdürülebilir ulaşım gibi eylemlerdir.

2020 sonrası iklim değışikliği rejimini düzenlemek amacıyla, 30 Kasım-12 Aralık 2015 tarihleri arasında yürütölen müzakereler neticesinde, Paris Anlaşması kabul edilmiştir. 4 Kasım 2016 tarihi itibarıyla yürürlöğe giren söz konusu anlaşma, insan kaynaklı sera gazı salımlarının neden olduğu küresel sıcaklık artışını uzun vadede, sanayileşme öncesi döneme kıyasla 2 santigrat derecenin altıyla sınırlamayı hedeflemekte bu konuda 1,5 santigrat dereceyi yakalamanın önemine dikkat çekmektedir.

Söz konusu hedefe ulaşılabilmesini teminen, ilk kez küresel ölçekte bütün ölkeler sera gazı salımlarının azaltılmasına yönelik taahhütte bulunmuşlardır. Bu kapsamda, ölkeler sera gazı azaltımı için ulusal katkı beyanlarını (*Nationally Determined Contributions*-NDC) sunmuşlardır. Ölkemiz, 2030 yılı itibarıyla gerçekleşmesi öngörölen “Niyet Edilmiş Ulusal Katkı”sını (*Intended Nationally Determined Contribution*-INDC), %21’e varan artıştan azaltım olarak beyan etmiştir.

Ölkemiz Paris Anlaşması’nı imzaya açılmasının ilk gününde (22 Nisan 2016) imzalamış olmasına rağmen, Anlaşma’nın yürürlöğe girmesi için gerekli iç onay süreci, Ölkemizin Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) Ek-1 listesinde yer almasından kaynaklı kaygılar nedeniyle tamamlanmamıştır. Konuyla ilgili Ölkemiz pozisyonu Bakanlığımızın da katılım sağladığı İklim Değişikliği ve Hava Yönetimi Koordinasyon Kurulu’nda Ölkemiz şartları ve ulusal öncelikler doğrultusunda tüm ilgili Kurumların katkı ve katılımıyla ele alınmaktadır. Nitekim, Ölkemizin BMİDÇS kapsamında “Ekler Dış ölkeler” arasına alınmasına yönelik müzakere pozisyonu, İklim Değişikliği ve Hava Yönetimi Koordinasyon Kurulu Kararı (2018/2) olarak kabul edilmiştir. Bu Karar Ekonomik Koordinasyon Kurulu’na sunulurak onay alınmıştır.

Öte yandan, Paris Anlaşması’nın imzalandığı 2015 yılından bu yana birçok ölkeler iklim hedeflerini güçlendirmiş; benzer yaklaşımda olmayan ölkelere yönelik sınırda karbon vergileri de dâhil önlemler alacağını açıklamıştır. Nitekim AB’nin yakın dönemde açıkladığı “Avrupa Yeşil Mutabakatı” ile sanayisinin rekabetçiliğinin korunması amacıyla ticaret ve sanayi politikaları yoluyla tedbir almayı hedeflediğini; sınırda karbon düzenlemelerinin, teknik standart ve etiketleme uygulamalarının da seçenekler arasında yer aldığını ortaya koymuştur. Ayrıca, COVID-19 pandemi süreci ile birlikte yeşil dönüşümün ölkelerin toparlanma politikalarının merkezinde tutulması gerektiği de sıkça vurgulanır olmuştur.

Bu çerçevede, ölkemiz yararı doğrultusunda Paris Anlaşması’nın onaylanmasından sarf-ı nazar edilemeyeceğinin anlaşıldığı kabulöyle 6 Nisan 2021 tarihinde gerçekleştirilen Bakanlar düzeyindeki İklim Değişikliği ve Hava Yönetimi Koordinasyon Kurulu’nda Paris Anlaşması’na ölkemizin gelişme yolundaki ölkeler konumunu belirtir ve bu kapsamdaki haklarını koruduğunu vurgular şekilde şerh koyularak taraf olunmasına dair bir karar alınmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımız Paris Anlaşması’nın ölkemizce onaylanması için gerekli hazırlıkların başladığını Birleşmiş Milletler 76. Genel Kurulu’nda duyurmuştur. Konu, 5 Ekim 2021 tarihinde TBMM Dış İlişkiler Komisyonu’nda ele alınmış olup, Paris Anlaşması’nın ölkemizce onaylanması kararı alınmıştır. Söz konusu onay kararına ilişkin 7335 sayılı uygun bulma kanunu 6 Ekim 2021 tarihinde kabul edilmiş olup, 7 Ekim 2021 tarih ve 31621 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.